

הנשים שבזכותן יצאנו ממצרים

הנחיות להוראת המצגת

מיועד לכיתות ד.

לפנינו מצגת שעוסקת בנשים המופיעות בסיפור לידתו והצלתו של משה, בשמות פרק ב.

מטרת המצגת להנכיח את הדמויות הנשיות שבסיפור ואת פועלן. מומלץ גם להשתמש במצגת לצורך שיעור חזרה ולסיכום של האירועים.

בשיעור נעסוק גם בעולם הרגשי של הדמויות הנשיות שסייעו למשה ושבזכותן הוא ניצל. נעשה זאת באמצעות מחוון דמות שיאפשר לנו להתבונן לעומקה של כל אחת מהדמויות: יוכבד, אימו של משה; מרים, אחות משה; בת פרעה.

מיומנויות SEL שנרצה לפתח באמצעות המצגת:

מיומנויות תוך-אישיות – ניהול עצמי: ביטוי ושיתוף רגשות.

מיומנויות בין-אישיות – מודעות חברתית: זיהוי מצבים חברתיים, כבוד ורגישות תרבותית.

התנהלות חברתית: אמפתיה.

המצגת נכתבה בהשראת ספרה של אורנה פילץ, העוסק בדמותה של מרים, והיא מלווה באיוריה של מורן יוגב מתוך הספר. המצגת צמודה לסיפור המקראי, וכאן במדריך למורה תוכלו למצוא עוד רעיונות להרחבת השיח בכיתה ולהעשרתו.

שקופית 1

שקופית פתיחה

בשקופית הפתיחה מומלץ לעורר דיון כללי באמצעות שאלות, כדי ליצור עניין לקראת המשך המצגת. שאלו את התלמידות והתלמידים:

מדוע ירדו בני ישראל למצרים?

אילו נשים מהסיפור המקראי אתם מכירים? ציינו את שמותיהן.

לדעתכם, מהו תפקידן של הנשים

ביציאת מצרים?

שקופית 2

תינוק בתיבה

בשקופית זו מוצגת השאלה לדיון:
 למה יש תינוק בתיבה על שפת היאור?
 מטרת השאלה לעורר את סקרנות
 התלמידות והתלמידים לקראת השלמת
 הפרטים בשקופית הבאה.
 הזמינו תלמידה או תלמיד לקרוא את השאלה.

שקופית 3

עושים סדר בסיפור

בשקופית מופיעים משפטים המתארים את
 ההתרחשויות שלא על פי סדרן.
 בקשו מהתלמידות והתלמידים לגרור את
 האירועים ולסדרם לפי הסדר הכרונולוגי של
 ההתרחשות.
 אפשר גם להוסיף ולספר על אירועים שהתלמידים
 זוכרים. למשל, קריעת ים סוף – האם היא
 התרחשה לפני או אחרי האירועים הנזכרים כאן?
 תנו לתלמידים לשבץ עוד אירועים שהם זוכרים
 ומכירים על גבי ציר הזמן, ובררו איתם מתי
 התרחשו האירועים הללו ביחס לאירועים המופיעים
 במצגת.

שקופית 4

כוח נשי

אחרי שהבנו את השתלשלות האירועים בתחילת ספר שמות, בשקופית זו ינסו התלמידות והתלמידים היזכר מיהן הנשים שפעלו להצלתו של התינוק.

יש להניח שהילדות והילדים מכירים את סיפורו של משה עוד מהגן, וכאן יש להם הזדמנות להיזכר בנשים שבסיפור, שפעלו כולן להצלתו של משה: יוכבד, אימו של משה; מרים, אחותו של משה; בת פרעה.

ייתכן שיהיו מי שיצינו גם את המיילדות. הסבירו כי התשובה נכונה אך המיילדות פעלו להצלת התינוקות הזכרים כולם ולא ידוע לנו שעזרו ספציפית בהצלתו של משה.

התלמידים יענו על השאלות. אף אחת מהדמויות נזכרת בשמה הפרטי בסיפור המקראי. מדוע, לדעתכם? (למשל, כדי להדגיש את דמותו של משה מנהיג שנולד, ושהדמויות האחרות לא יאפילו עליו).

לאחר מכן אפשר גם לשאול:

איך מכונות הדמויות בסיפור המקראי? (יוכבד – אימו, בת לוי, האישה, אם הילד; מרים – אחותו, העלמה; בְּתֻלָּה – בת פרעה).

שקופית 5

הנשים ופועלן

בשקופית זו יתאימו התלמידות והתלמידים את הפי לדמות הנשית המתאימה באמצעות גרירת השם הנכון לשאלה.

שקופית 6

היכרות עם הדמויות

שקופית זו, מטרתה להעמיק את ההיכרות כל אחת משלוש הנשים: אם התינוק, אחות התינוק ובת פרעה. בשלב הראשון, כל איור מייצג את הדמויות ולחיצה עליו תוביל לשקופית נוספת שאלה על הדמות.

שקופיות 7 - 9

אני פועלת כדי להציל אותו ומתלבטת

התלמידים יגררו את הרגשות למקומם הנכון. בקשו מהם להסביר את הבחירה. שימו לב ששקופית זו מופיעה שלוש פעמים, לכל דמות יש דילמה.

מומלץ להרחיב את השיח על כל אחת מהדמויות באמצעות קטעים מתוך הספר "מרים, ספרי לי אֶת", שמובאים בסוף המדריך. הקטעים מתוך הספר מחיים את הסיפור ועוזרים להבין את ההתמודדות של הדמויות ואת הכוחות שנדרשו להן כדי לעמוד בה.

בספרה של אורנה פילץ, מרים היא ילדה סקרנית המקשיבה לשיחות של הגדולים וחולמת שתהיה לה אחות קטנה, כמו לחברתה רחלי. אימו של משה מתוארת כאישה שידעת לקבל החלטות ולפעול ברגעי לחץ.

שקופית 10

משה בתיבה

The screenshot shows a digital reading interface. On the left, there is a video player with a play button and a title 'שאלה לדיון' (Discussion Question). The video content shows a basket floating in water. On the right, there is a text box with the title 'משה בתיבה' (Moses in the Basket) and a Hebrew text snippet. Below the video, there is a question 'חצו לשיח בתיבה?' (Crossed the river in the basket?). At the bottom, there are two buttons: 'הבא' (Next) and 'הקודם' (Previous).

בשקופית זו נצפה או נאזין לשיר "שיר עד"

המוכר כמשה בתיבה" מאת יהודה סילמן קדיש.

- התלמידים יענו על השאלה מי היא הדמות חשובה בסיפור, לדעתכם? מדוע?

שקופית 11

מסכמים - מיהו התינוק?

בשקופית הסיכום אנו חוזרים לשאלה שבה פתחנו את הפעילות: מיהו התינוק שעל שפת היאור?

הסבירו שהתינוק הזה שפגשנו בו שוב ושוב במהלך הסיפור הוא משה.

התלמידים יענו על השאלות:

- מיהו משה?
- מה חידשה לכם הפעילות הזו?
- מהי דעתכם על שלוש הנשים שפעלו להצלת משה התינוק?

The screenshot shows a digital reading interface. On the left, there is an illustration of a man (Moses) standing on a rock, addressing a crowd of people. The title 'שאלה לדיון' (Discussion Question) is visible. On the right, there is a text box with the title 'מיהו התינוק?' (Who is the baby?) and a Hebrew text snippet. Below the illustration, there is a question 'מיהו התינוק? לאורך כל הסיפור דבנו על התינוק, מיהו אנו התינוק?'. At the bottom, there are two buttons: 'לנתח' (Analyze) and 'הקודם' (Previous).

בפעילות זו למדנו שבזכות הנשים האלו שהצילו את משה – המנהיג לעתיד – יצא עם ישראל ממצרים. היום התייחסנו לתרומה שלהן בסיפור והבנו עד כמה הפעולות שלהן היו חשובות ומשפיעות.

קטעים מתוך הספר "מרים ספרי לי את" שניתן לחבר במהלך הלימוד:

פרק ששי
פגישה עם נסיכה

עשבים וקנים, ושתיים נוספות מאחור, נושאות על ראשן סלים עמוסי פרי.

אי אפשר לטעות, זאת הנסיכה, הבת של המלך, והיא כל כך מרשימה שאני לרגע שוכחת הכל ורק רוצה להביט בה. אבל הנסיכה עם הנערות שלה מתקדמות עכשו אל הנָהָר, בדיוק למקום שבו נעצרה התכה!

בבקשה, בבקשה, אני מתפללת שוב, שימשיכו הלאה. שימשיכו וילכו למקום אחר, שלא יבחינו בתכה הקטנה. אבל הפעם תפילתי לא נענית. להפך. קול בכי נשמע מהתכה, קול בכי ברור של תינוק רעב.

הנסיכה שומעת אותו, והיא ממחרת לעבר הקול שבוקע מתוך סכר הקנים. המשךות שלה נשארות מאחור, והיא – הבת של המלך, הרשע, שרוצה להרג ילדים – מתקרבת אל המקום שבו מסתתר אחי הקטן.

מה לעשות? איך לעצור אותה? אולי אני ארעיש ואמשך אלי את תשומת הלב שלה?

מאחר מדי. הנסיכה מגלה את התכה מיד. היא נכנסת בעצמה למים הרדודים ומושה את התכה מהמים.

הבכי של התינוק מתגבר.
הכל אבוד.

להקת צפורים צורחת מעלי. הן מתחילות להנמיך עוף ולחוג סביב התכה. אני מתאכזבת, מתקה לגרוע מכל, אבל אז הצפורים מתעופפות בבת אחת – אולי נבהלו ממשוהו – ואני פשוט עומדת ולא מצליחה לזוז מרב פחד.

אם ככה אני שומרת, אז מה הטעם? אולי אני פשוט אכזרתי? בין כה וכה לאף אחד לא אכפת ממני באמת. אחרי שאני אעלם, אפא שלי תצטער שהיא השאירה אותי כאן ככה, לבד על גדת היאור, עם השפיריות והברקשים והיתושים, ועם החיות המפחידות שאורבות מתחת למים. אבל לי לא אכפת. שתצטער.

אבל במה אשם אחי הקטן? מה יקרה לו אם אשאיר אותו כאן לבד? אני לא יכולה לברוח, אני אתראית עליו, הנרי רק בגללי הוא נולד. מסכן.

התכה מתנדנדת על פני המים, בין הצמחים שלארד הגדה. רגע אחד הכל רגוע ושלו, ושניה אחר כך המים נעשים גליים, וראש של תנין מבצבץ. ועוד אחד. ועוד אחד. העינים הבולטות שלהם מתרוצצות לכל הכוונים, בולשות אחרי טרף.

כל כך הרבה ספורים שמעתי על אנשים שבאו לרחץ בקיזור ונטרפו על ידי תנינים.

אני מתחילה להתחנן בלב, "בבקשה, בבקשה, בבקשה, שימשיכו הלאה." הזנבות שלהם מתעקלים מצד לצד, חוכטים במים ודוחפים אותם הלאה. תנין אחד מפנה את הראש הגדול שלו לאחור, השנים הלכנות שלו בולטות מחוץ לקטנות הענקיות, ונראה כאלו הוא מחיך חיוך נורא. אני מפסיקה לנשם, אבל הוא מסובב את הראש תזרה ומתרחק עם התנינים האחרים.

לאט לאט הלב שלי נרגע. גם המים נרגעים, והתכה ממשיכה לנוע על פני המים, ואני עוקבת אחריה עד שהיא נעצרת בסכר.